

Güler Ceren Çoker

*Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Doğu ve Afrika Araştırmaları Enstitüsü Asya Çalışmaları Yüksek Lisans Öğrencisi

Giriş

Bolşevik İhtilali, Bolşevik Devrimi veya Ekim Devrimi gibi ifadelerle anılan Halk Hareketi, yalnızca Rusya coğrafyasının değil, tüm dünyanın kaderini değiştirecek 20. yüzyılın en önemli siyasal ve toplumsal olaylarından biri olarak kabul edilmektedir. Fransız İhtilali ile başlamış olan çağ kapanmış olup, yeni bir çağın başlamasına vesile olmuştur. Bu hareket tüm dünyaya yayılacak ve olumlu olumsuz birçok tepki bulacaktır.

Yıkılmaya yüz tutmuş imparatorluk, ihtilal için çabalayan örgütlerin içeride ve dışarıda yaptıkları faaliyetler ile çalkalanmaktaydı. Rus-Japon Savaşı ve ardından gerçekleşen I. Dünya Savaşı, Rus Çarlığı'nın sonunu getirmişti. Köylü isyanları, işçi grevleri sonucunda Bolşevikler beklemedikleri bir zamanda iktidara gelmiş bulunmaktaydılar. Bolşeviklerin iktidara gelmesi ile beraber dünya tarihinde bir ilk yaşanmış, sosyalist devlet kurulmuştur.

Makalede, Bolşevik ve Menşevik ayrımının meydana gelmesi, 1905 Devrimi, Birinci Dünya Savaşı'nda Rusya'nın vaziyeti, şubat ve ekim ayları arasında Rusya'da yaşanan problemler, Kornilov isyanının meydana gelmesi, Geçici Hükümet ve Bolşevikler arasındaki iktidar çekişmesi ve sonuç olarak Bolşeviklerin iktidara gelmesi işlenmiştir.

Fikirlerin Oluşumu

İleride Rusya Komünist Partisi (Bolşevik), daha sonra da "Sovyetler Birliği Komünist Partisi" adını alan örgütün geçmişi, dokuz kişinin Mart 1898'de toplanıp "Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi"ni kurdukları küçük kongreye kadar uzanır.[1] Ancak bu kongreye katılanlar herhangi bir faaliyet göstermeden tutuklandılar. Bu kongre dağıldıktan sonra Piyotr Struve tarafından yayımlanan "Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi Manifestosu" gelecek nesillere miras oldu.

Geçmiş yıllarda Rus devrimciler Narodnik olarak adlandırılıyordu. Kelime kökü itibariyle Narod "halk" anlamına gelmektedir. Narodnik, köylü devrimine inanan kimseler için kullanılan bir tabirdi. Her grubun arasında bir anlaşmazlık çıkabileceği gibi Narodnikler arasında da anlaşmazlıklar meydana geldi. Bu sebeple Plehanov adında genç bir devrimci yurt dışına kaçtı ve Marksizm'i kabul etti. 1883 senesinde İsviçre'de Emegın Kurtuluşu adında bir grup kurdu ve arkadaşları ile bu grup çevresinde toplandı. Daha sonra Marksist tezi Rusya'ya uyguladı ve belirli makalelerde Rusya'daki Narodnikler ile devamlı olan bir mücadeleye girişti. Bu gruplar bir müddet sonra Rusya'da da görülür oldu. 1895 yılında St.Petersburg'ta "İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği" kuruldu. Bu grubun üyeleri arasında daha sonra Lenin ismiyle göreceğimiz Vladimir İlyiç Ulyanov'da vardı. 1887 yılında ihtilalci hareketlerin içinde bulunduğu için, eğitim gördüğü Kazan Üniversitesi'nden atıldı. Marx ve Engels'in eserlerini okuyarak Marksizm'i benimsemişti. Ulyanov ve arkadaşları, fabrika işçilerine devrimci bildiriler dağıtıyordu. Bu sebeple bir dönem Sibiry'a sürüldü. Sibiry'daki sürgününden dönünce arkadaşlarıyla beraber gazete çıkarmak için faaliyetlere başladı. Aralık 1901'de bir makalesinde ilk kez "Lenin" imzasını kullandı. Bu durum bir

dönem Lena’da sürgünde bulunmasından ileri geliyordu. Lenin taraftarları onu 20. yüzyılda Marx’ın fikirlerini savunan, bilimsel sosyalist doktrinini kapitalizme uyarlayan, Sovyet sistemine Sosyalist düzeni getiren lider olarak tanıtırlandı.[2] ”Bir siyasi düşünce akımı ve bir siyasi parti olarak Bolşevizm’in temellerinin atıldığı yıllardı bunlar.[3]

Vladimir İlyiç Ulyanov (Lenin)

Bolşevik-Menşevik Meselesi

Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi, ikinci kongresinin Temmuz-Ağustos 1903’te Plehanov başkanlığında (önce onun polis takibi korkusuyla taşınmış olduğu) Brüksel’de, sonra Londra’da toplanması esas itibariyle, Iskra grubunun yaptığı hazırlık çalışmasının sonucuydu.[4] Bolşevikler ve Menşevikler arasında yaşanan gerilimin gün yüzüne çıkması bu kongrede gerçekleşmişti. Bir parti programı ve tüzük belirlenmesi kongrenin en önemli sorunuydu. Kongre’de Lenin ve Martov devamlı olarak birbirlerini suçluyorlardı ve bu durum gerilime yol açıyordu. Çoğunluk, Plehanov, Martov ve Lenin’in partinin yazı kuruluna seçti. Ancak Martov, kendisine verilen bu görevi kabul etmedi. Azınlık bundan sonra seçimlere katılmama kararı aldı. Plehanov parti konseyi başkanlığına getirildi. Lenin’in sıkı parti disiplini ilke olarak alındı. Böylece kazananlara ”Bolşevikler” (çoğunluk), muhalif olanlara ”Menşevikler” (azınlık) denildi.

Bu gelişmeler ışığında Lenin, Menşevikleri tamamen devre dışı bırakmak istiyordu. Ancak Menşevik grubun içerisinde Plehanov’un birçok arkadaşı bulunmaktaydı. Plehanov’un uzlaştırmacı tavrından dolayı Lenin, partiden istifa etti. Böylece Iskra Menşevik bir yayın organı haline gelmiş bulunmaktaydı. Lenin, Bolşevik yoldaşlarını ayrı bir partide örgütleme kararı aldı. 1904’te Cenevre’de 22 Bolşevik arkadaşı ile beraber bir toplantı düzenledi ve ”Çoğunluk Komiteleri Bürosu” kuruldu.

Menşeviklerin halk arasındaki destekçileri, en kalifiye ve en iyi örgütlenmiş işçiler idi. Modern sanayi bölgelerindeki işçiler çoğunluk olarak Menşevik hareketin bir üyesiydi.

Ancak Bolşeviklerin tabandaki destekçilerine baktığımızda, vasıfsız ve köhnemiş ağır sanayide çalışan işçilerin varlığını görüyoruz. Doğal olarak Lenin proletaryanın en alt ve en az gelişmiş kesimlerine seslenmek gerektiğini ileri süren ekonomistlerin görüşünü kabul etmiş görünüyordu.[5] İşte Menşeviklerin başarısızlığının bir sebebi de buydu: Menşevikler Rusya'nın şartlarına yabancıydılar, üstelik Batı'da gerçekleşen devrimin Rusya nezdinde bir karşılığı olamayacağını anlaşılamamış olması Menşeviklerin en büyük eksiği idi. Bu yabancılaşma beraberinde hezimet getirdi. Devamlı olarak çatışma ve fikir ayrılıkları karşısında gerçekleşen 1905 Devrimi, eksiklikleri ve gerçekleri ortaya çıkardı.

1905 Devrimi

1904-1905 Rus-Japon Savaşı, hem Çarlığı zayıflattı hem de özellikle işçilerin çalışma ve yaşam koşullarında önemli kötüleşmelere yol açtı. Zayıf iktidar ve mutlak yoksullaşma sonucu, kaçınılmaz bir ayaklanma meydana geldi. 9 Ocak 1905'te Kışlık Saray önündeki kıyımla patlak veren ve binden fazla işçinin ölümü, iki bin kadarının yaralanması ile tarihe "Kanlı Pazar" olarak geçen bu olay, ilkbahar ve yaz boyunca artan karışıklıkların etkisiyle gitgide hızlandı. Yaygın grevler yaşandı. Fabrikalarda 500 işçi başına 1 delege seçilerek "Sovyet" adı verilen bir üst yapıli örgütlenme sağlandı. Bu koşullar altında ilk Sovyet toplantısı St. Petersburg'da, 13 Ekim 1905 günü gerçekleştirilmiş oldu. Petersburg Sovyeti saflarında bulunan en önemli sosyal demokrat Troçki'ydi. Ancak daha sonara arkadaşları ile beraber tutuklandı. Troçki ve Petersburg Sovyeti tarafsız ya da Menşevik karakterliydi. 1905 Devrimi süresinde Bolşeviklerin rolü önem arz etmedi. Bolşevikler ve Menşevikler bir dönem birlikte hareket etmeye koyuldular ancak yine uzlaşım sağlanamadı.

Bu süreci takip eden köylüler, ayaklanmaya ve büyük toprak sahiplerinin mallarına el koymaya başladılar. Bu ayaklanmalar Çar'ın geri adım atmasını sağladı. Köylülerin bazı demokratik talepleri kabul edildi. Fakat verdiği tavizlerden memnun olmayan Çar, demokratik haklara ve örgütlere karşı saldırıyı örgütledi. Devrim beklenenden, zamanından önce doğmuştu. Tıpkı Menşevikler gibi Lenin'de doğuş halindeki bu devrimin burjuva bir nitelik taşıdığını ve sosyalizm yolu üzerindeki burjuva demokratik evreyi aşmanın zorunluluğunu açıkça kabul ediyordu.[6] Bu şekilde işçi sınıfının ortaya çıkan gücü hem Rus burjuvazisini ürküttü hem de 1917 Devrimi'ne giden yolu hazırlamış oldu. Böylece kendi sosyalist devrimini gerçekleştirme yönünde prolaterya bir görevi sahiplenmiş, daha doğrusu bu görevi omuzlarına yüklemiş oldu.

1905 Gösterilerinin Temsili Bir Resmi (İlya Repin)

Birinci Dünya Savaşı

Birinci Dünya Savaşı, özünde emperyalist emeller taşıyan bir savaştı. Amaç sömürgelerin yeniden paylaşılması ve Osmanlı Devleti'nin emperyalist güçler tarafından adeta bir pasta olarak görülüp dilimlerinin birbirlerine sunulmasıydı. Savaş ile birlikte neredeyse tüm ülkelerde milliyetçilik fikri dalga dalga yayılmaya başladı. Bolşeviklerin ekserisi harp aleyhinde idiler; çünkü bu bir capitalist-emperyalist harbi idi ve işçi sınıfına hiçbir şey temin etmeyecekti.[7] Oysa meclisin diğer kesimi savaşa girmek istiyordu. Avrupa'dan ve daha çok Osmanlı Devleti'nden alacakları vardı. Çar I. Nikola'nın ifadesiyle "hasta adamın mirasının dostça paylaşılması"[8] yönündeki Pan-Slavizm odaklı faaliyetleri dikkat çekiyordu. Duma'daki oylamada az sayıdaki Bolşevikler dışındaki bütün gruplar savaşa girilmesi yönünde oy kullanmışlardı. Sonucunda savaşa karşı çıkanlar tecrit edildi ve hatta saldırıya uğradı.

Birinci Dünya Savaşı, bir yüzyıla yakın süre zarfında, döneminin güçlü devletlerinin aynı anda katıldığı çok büyük insan ve maddi kayıpların yaşandığı ilk büyük savaştı. Bu ölüm kalım ve topyekun savaş, Rusya'da halkın ciddi derecelerde yoksullaşmasına sebep olurken, devletin tüm olanaklarını kaybetmesine ve ciddi derecede zayıflamasına yol açtı.

1914 yılında Rus ordusu 1.4 milyon kişiden meydana gelmekteydi. Seferberlik ilanı ile beraber 4 milyon kişi daha askere alındı. Devlet, savaş süresince orduyu yeterli derecede donatamadı ve yönetemedi. Çalkantılı bir dönem geçiren Geçici Hükümet'in 16 Haziran'da tüm cepheye taarruz emir vermesi, savunma bakanı Kerenski için adeta siyasi bir intihar oldu.[9] Yaşanan yenilgiler sonucunda halkın ve askerinin hükümete güveni kalmamıştı. Gerekli olan masrafları karşılamak amacıyla halka daha fazla yükleniliyordu. Bu sebeplerle işçi sınıfı tepkilerini artırmaya başladı. Üstelik İngiltere ve Fransa gibi ülkelerde işçiler için sendikalar aracılığıyla yönetime katılma hakkı tanınmıştı. Tepkiler daha da yoğunlaşmaya başladı.

Savaşın devrim tohumlarının yeşermesine zemin hazırlayacağı bekleniyordu, oysa savaşın ilk etkisi, devrimcilerin görevini son derece zorlaştırmak ve sahip oldukları gelişmemiş bir kaç örgütü dağıtmak oldu.[10] Hükümet tam anlamıyla kendi yönetimlerine karşı çıkan her sesi kısma politikası güdüyordu. Bu sebeple Lenin, Avusturya'da tutuklandı ve hapse atılmakla tehdit edildi. Bu koşullar altında İsviçre'ye sığındı. Lenin İsviçre'de çeşitli konferanslar düzenliyor ve yazmaya devam ediyordu. Savaş karşısındaki görüşlerini bildirmek için kendi tezlerini hazırladı. Bu tezler, 9-12 Eylül 1915 tarihlerinde yine İsviçre'deki Zimmerwald şehrinde toplanan Milletlerarası Sosyalistler Kongresi'ne sunuldu.[11] Sunduğu Amele Manifestosu'nun etkisini göremedi, ancak çalışmalarını azaltmadı. 24-30 Nisan 1916 tarihlerinde, Zimmerwald Manifestosu'nu genişletti ve tüm dünyadaki proleterlere seslendi. Bu beyannamede harbin hemen durdurulmasını istiyor, planlar hazırlıyordu. Asıl düşüncesi bu emperyalist harbin iç harbe dönüştürülmesiydi. Dolayısıyla Lenin, hükümetin savaşı kaybetmesini istiyordu. Eğer hükümet savaşı kaybederse, Çarlık rejimi daha kolay bir biçimde yıkılabilecekti. Ancak eğer savaş kazanılırsa Çarlık rejimi köklerini sağlamlaştırarak tüm devrim fikirlerini yok etmiş olacaktı.

Finlandiya'daki küçük bir şehirde Bolşevikler toplandılar ve Lenin'in fikirlerini desteklediler. Halk arasında ve orduda sosyalist propagandası yapılması kararı alındı. Ancak bu toplantıdan polis haberini vardı ve baskın ile mahkemeye verildiler.

Lenin, 1917 yılında Rusya Geçici Hükümeti'nin Devrildiği Ekim Devrimi Sırasında Tezahürat Eden Kalabalığa Hitap Ediyor (GIF)

Devrime Giden Yol

Herkeste ‘harbin kazanılması için’ mevcut rejimin yıkılması lazım geldiği kanaati yerleşmeğe başlamıştı.[12] 1917 Şubat Devrimi, kendiliğinden ortaya çıktı ve gelişti. Devrimci partiler, devrimin meydana getirilmesinde etkin bir rol üstlenmediler. Jülyen takvimine göre 17 Şubat 1917 günü Petrograd’taki Putilov Fabrikası işçileri, daha yüksek ücretler almak için ve işten çıkarılan diğer arkadaşları için greve gittiler. Diğer işyerlerinin işçileri de greve katıldı. İşverenler bu durumdan şikayetçiydiler. Bunun üzerine işçiler grev yaptı. 22 Şubat günü grev komitesi seçtiler ve diğer işyerlerine gittiler. 23 Şubat (8 Mart), Uluslar arası Kadınlar Günü’nde dondurucu soğukta ekmek almak için uzun kuyruklarda bekleyen ev kadınları arasında başlayan kargaşa, monarşiyi devirmeye ve savaşa son vermeye çağıran büyük kitle gösterilerine dönüştü.[13] Çar, Petrograd garnizonu kumandanına (Chabalov) payitahtta asayişin iade edilmesini emirle iktifa etti, fakat bu emir yerine getirilmedi.[14] 26 Şubat (11 Mart) 1917 günü asker ayaklanmaları başladı. Duma’nın reisi Rodzyanko, Çar’a hemen telgraf çekerek, halkın dileklerini nazarı itibara almasını ve sülaleyi kurtarmasını diledi; fakat Duma reisinin ricasına cevap olarak II. Nikola, bütün ihtilalci hareketlerin ‘Duma’dan geldiğini hükmetmiş ve 26 Şubat/11 Mart ‘Duma’nın dağıtılması fermanını imzalamıştı. Ancak Duma, buna rağmen dağılmadı.

Meclis binası olan Tavrida Sarayı’nda toplandılar. Çar bunu engellemek adına cephe arkasından bazı alayların harekete geçmesi emrini verdi ancak bu alaylarda ihtilalcilere katıldılar. Petrograd hapishanesindeki mahkumlar çıkarıldı. Çarlık rejimine bağlı olan asker, jandarma ve polislerin silahları ellerinden alındı. Duma reisi Rodzyanko başkanlığında devlet işlerini idare için Devlet Duması Geçici Komitesi’ni kurdular. Bu komite Çar’a ve onun danışmanlarına güvenini yitiren kesimden oluşuyordu. Köylerde de komiteleşme başladı. Aynı zamanda işçi grubunun ileri gelenleri ‘Amele ve Asker Mümessilleri Sovyeti’ adı ile teşkilatlanıp faaliyete geçtiler. Bir hafta kadar sonra Çar II. Nikola tahttan çekilmek zorunda kaldı. Erkek kardeşi Michail’i yerine halef tayin etti. Ancak Rusya’da işler iyice karışmış ve çarlık rejiminin dolayısıyla Romanov Hanedanı’nın ayakta kalmasına imkan kalmamıştı. Michail bu durumdan haberdardı ve 3-16 Mart günlerinde taht hakkından vazgeçti. Rusya’da hakimiyetin Mutlak Hükümet’e ait olduğu bildirildi. Böylelikle artık Rusya’da Monarşi devrilmiş idi. 303 yıllık Romanov Hanedanı’nın hakimiyeti sona erdi.

Bu sırada Lenin sürgünde yaşıyordu ve İsviçre'nin Zürih kentindeydi. Petrograd'a Nisan'da dönecek ve Şubat Devrimi'nin Rusya proletaryasının temel sorunlarını çözmediğini bildirecekti. Lenin 1917 Nisan ayında Petrograd'a döndüğünde ve derhal sosyalist devrim yapmaktan söz etmeye başladığında, ılımlı sosyalistler ve Bolşevikler onun militan çağrılarına karşı benzer biçimde tepkisiz kalmışlardı.[15] Kalıcı bir politik sistem kurmak için temsili Kurucu Meclis halk tarafından seçilene kadar iktidarda kalacak milliyetçi, liberal demokrat Geçici Hükümet herkesin dualarını ve iyi dileklerini almış gözükmekteydi. Ancak Lenin'in tahliline göre, "ikili iktidar" birbirinden ayrı hükümet şeklinde ortaya çıkıyordu: Geçici Hükümet burjuvazinin hükümetiydi; Sovyetler ise, "proleterya ve (asker üniforması içindeki) köylüler" tarafından kurulmuş bir diktatörlüktü.

Bu esnada temmuzda Kerenski tarafından genelkurmay başkanlığına atanan Kornilov yabancı ülkelerin desteklerini alarak bir takım planlar içerisine girdi. Kerenski Hükümeti'ni devirerek ülkenin tek hakimi olmak istedi. Yabancı ülkelerde Rusya'da bir sosyalist devrimin gerçekleşmesini ve bunun Avrupa'ya sıçramasını engellemek için Kornilov'a destek veriyorlardı. Kornilov 26 Ağustos sabahı bir genelge yayımladı. Tüm devlet iktidarını tek başına ele geçirdiğini, orduya Geçici Hükümet'in emirlerine itaat etmemelerini, tüm bakanların istifa ederek hükümetin bırakılmasını ve yeni hükümet kurma çalışmalarıyla ilgili tüm yetkilerin kendisine verilmesi gerektiğini duyurdu.[16] Kerenski, Kornilov'u başkomutanlıktan azlettirip tutuklattı. Askeri darbe bir hafta içerisinde bastırıldı.

II. Nikolay ve Ailesi
Devrim Sonrası Eşi, Çocukları ve Maiyetindekilerle Birlikte, Bolşevikler Tarafından Tutuldukları Evin Bodrum Katında Öldürüldü

Bolşevik Devrimi

Kornilov isyanı sonucunda Bolşeviklerin kitleler arasındaki nüfuzu arttı. Kornilov'un askeri darbesi Bolşevikleri tek başına iktidar yapmaya neredeyse yetiyordu. Parti içindeki şüphelere rağmen, 10 Ekim 1917 tarihinde gerçekleştirilen Bolşevik Parti Merkez Komitesi toplantısında hükümeti devirmek amacıyla silahlı bir darbenin yapılması kararı alınmıştı.[17] Petrograd Sovyeti'nin Es-er ve Menşeviklerden meydana gelen yönetimi temizlendi ve Bolşeviklere verildi. Troçki genel başkanlığa getirildi. Cephedeki askerler arasında da ciddi

anlamda bir Bolşevik propagandası başlamıştı. Lenin artık uzlaşma yolundan vazgeçti ve ‘‘Tüm Sovyetler İktidara’’ söylevini kullanmaya başladı.

Siyasiler iktidar savaşında iken halk açlık ve sefalet içinde çırpınıyordu. Üretim neredeyse durma noktasına gelmişti. Ekmek sıkıntısı baş gösteriyordu. Geçici Hükümet bunlarla baş edemez duruma gelmişti. Lenin söylemlerini sertleştirerek Bolşeviklerin devlet iktidarına sahip olması gerektiğini bildiriyordu. Lenin isyanın başarılı olması için işçi, köylü ve askerlerden ibaret olan Kızıl Ordu birliklerinin derhal Petrograd’ı muhasara etmesini belirtiyor, özellikle Geçici Hükümet’in yerleştiği Kışlık Sarayı, parlamentonun yerleştiği Marinski Kalesi, telefon, telgraf ve demiryolu idaresi, ayrıca Neva nehri üzerindeki köprülerin ele geçirilmesi gerektiğini söylüyordu.[18] Ekim ayında Askeri Devrim Komitesi kurulması kararı alındı. Boşeviklerin isyan hazırlığı deşifre edilince, Geçici Hükümet birtakım önlemler alma gayesi içerisine girdi.

Bu esnada Komite gittikçe güçleniyordu. Bolşevik Yayını olan Raboçi Put gazetesi ‘‘Geçici Hükümet İsyân’’ manşeti ile çıktı. Stalin gazetenin ilk sayfasında kaleme aldığı ‘‘Bize Ne Lazım?’’ adlı makalesinde, ‘‘Vakit çatmıştır. Şubat’ta yapılmayan iş şimdi yapılmalıdır. Burjuvazi ve toprak ağalarının, yani kapitalistlerin hükümetinin yerini, işçi, köylü ve asker hükümeti almalıdır. İktidar mutlaka işçi, köylü ve asker Sovyetlerinin eline geçmelidir’’ diye sert bir uyarı yapıyordu.[19] Lenin de isyanın başlaması için direktifler veriyor ancak isyan tarihinde bir türlü anlayamıyordu.

25 Ekim sabahı isyan eden işçi ve askerler Geçici Hükümet’i devirdiler. Kışlık Saray Lenin’in emriyle ele geçirildi. Yeni hükümet kurulması hakkında çalışmalar başlatıldı. Bakan yerine ‘‘komiser’’ ifadesi kullanılması öngörüldü. Ardından Bolşevik delegelerin ısrarıyla Lenin, Halk Komiserleri Konseyi’nin başkanı seçildi. Troçki Dış işlerinden sorumlu, Stalin ise Milletler işinden sorumlu komiserlik görevini üstlendiler.[20] Rusya’da 1917 Şubat İhtilali ile beraber, Bolşeviklerin önüne şimdiye kadar teori planında ortaya attıkları fikirleri, pratik hayatın gerçekleri ile karşılaştırmak ve teori ve pratik alanında yeni düzenlemeler yapmak imkanını çıkarıyordu.[21]

Lenin, Devrimcilere Hitap Ediyor

Sonuç

I. Dünya Savaşı'nın katılımının ısrarla Çarlık ve ardından Geçici Hükümet tarafından sürdürülmesi halk tarafından mutsuzlukla karşılanmıştı. Halkın beklentisi farklıydı. Açlık ve sefalet içerisinde hayatını idame ettirmeye çalışan köylüler, işçiler, kadınlar ve çocuklar elle tutulabilir bir çözüm görmek istiyorlardı ve devamlı arayış içerisindeydiler. Çok ağır yaşam koşulları içinde hayatını idame ettirmek isteyen bu geniş kitlelerin huzursuzluğu, daha 1905 yılında çıkan ayaklanmalarla görüldü. Bu durum Bolşeviklerin yıldızını parlattı ve tabii ki Lenin'in.

Birinci Dünya Savaşı, Rusya'da büyük bir yokluk ve sefaletle yol açtı. Rusya Boğazların kapalı oluşu yüzünden dış yardım alamıyordu. 1916-1917 kışı ise çok sert geçmiş, açlık ve yakacak- giyecek bulunamaması, bütün Rusya'yı etkilemişti. 1917 Şubatı'na gelindiğinde ekmek kıtlığı, grevler, lokavtlar ve gösteriler herkesin Rusya'nın anarşi uçurumunun kenarında olduğunu düşünmesine yol açıyordu. Ordunun başındakiler iki seçenekleri olduğunu gördü: Ya halkın üzerine asker gönderilecek ve ayaklananlar bastırılacaktı ya da Duma ile işbirliği içinde politik bir çözüm bulunacaktı. İkinci alternatif kullanıldı. Duma Çar'ın tahttan inmesini ve bütün yetkilerini Duma'ya vermesi teklifinde bulundu. Çar, hakkından feragat etti ve Romanov Hanedanı son bulmuş oldu.

Duma üyeleri devamlı yanılıyor ve belli bir plan oluşturamıyorlardı. İsyandar oluşuyordu. Böyle bir ortamda Ekim Devrimi yaşandı. Kışlık Saray'ın etrafına toplanan Bolşevikler iktidara geldiklerini ilan ettiler. 1917-1922 yılları arasında İç Savaş yaşandı. Lenin, devrimin gerçekleşebilmesi için idamın gerekliliğinden bahsediyordu, düşüncelerini faaliyete geçiremeden 1924 yılında hayatını kaybetti. İktidarda olan tek parti Sovyetler Birliği Komünist Parti idi. Lenin'in fikirleri dikkate alınmadı. Ülke Stalin'in diktatörlüğünü ve II. Dünya Savaşı'na sürüklenmesini izledi.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Amblemi

Dipnot

[1] Carr, E.Hallet, Bolşevik Devrimi, Metis Yayınları, 1989, Cilt 1, s. 13.

[2] Ekici, Yunus, 'Bolşevik İhtilalinin Ortaya Çıkması ve Sebepleri', Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C: 27, Sayı: 1, S. 266, 2017.

[3] Carr, E.Hallet, Bolşevik Devrimi, Metis Yayınları, 1989, Cilt 1,s. 30.

[4] A.g.e., s. 34.

- [5]A.g.e., s. 47.
- [6]A.g.e., s. 61.
- [7] Kurat, Akdes Nimet, Rusya Tarihi: Başlangıçtan 1917'ye Kadar, TTK Yayınları, 2010, s. 452.
- [8] Kurat. Akdes Nimet, Türkiye ve Rusya, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara, 1990, s. 70-71.
- [9] Sadıkov, Ramin, ‘‘Şubat Devriminden Sonra Rusya’da İktidar Mücadelesi Ekim Devrimine Giden Yol’’, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Araştırmaları Dergisi, Sayı 48, Cilt 29, s. 103.
- [10] Carr, E. Hallet, Bolşevik Devrimi, Metis Yayınları, 1989, Cilt I, s. 71.
- [11] Kurat, Akdes Nimet, Rusya Tarihi: Başlangıçtan 1917'ye Kadar, TTK Yayınları, 2010, s. 454.
- [12] A.g.e. s. 455.
- [13] Rabinowitch, Alexander, Bolşevikler İktidara Geliyor: Petrograd’da 1917 Devrimi, Yordam Kitap, 2010, s.16.
- [14] Kurat, Akdes Nimet, Rusya Tarihi: Başlangıçtan 1917'ye Kadar, TTK Yayınları, 2010, s. 456.
- [15] Rabinowitch, Alexander, Bolşevikler İktidara Geliyor: Petrograd’da 1917 Devrimi, Yordam Kitap, 2010, s. 19.
- [16] Sadıkov, Ramin, ‘‘Şubat Devriminden Sonra Rusya’da İktidar Mücadelesi Ekim Devrimine Giden Yol’’, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Araştırmaları Dergisi, Sayı 48, Cilt 29, s. 107.
- [17] Nicholas V. Riasanovsky- Mark D. Steinberg, Rusya Tarihi, İkılup Kitabevi, 2011, s. 498.
- [18] Sadıkov, Ramin, ‘‘Şubat Devriminden Sonra Rusya’da İktidar Mücadelesi:Ekim Devrimine Giden Yol’’, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Araştırmaları Dergisi, Sayı 48, Cilt 29, s. 110.
- [19] A.g.e., s. 113.
- [20] A.g.e., s. 116.
- [21] Armaoğlu, Fahir H., ‘‘Bolşevik İhtilali ve Self Determination Prensibi’’, Anakara Üniversitesi SBF Dergisi, Arşiv, Cilt 17, Sayı:02, 2014, s. 235.

Kaynakça

- ARMAOĞLU, Fahir H., ‘‘Bolşevik İhtilali ve Self Determination Prensibi’’, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Arşiv, Cilt 17, Sayı 02, 2014.
- CARR, Edward H., 1917 Öncesi ve Sonrası, Birikim Yayınları, İstanbul, 2007.
- CARR, Edward Hallet, Bolşevik Devrimi, Cilt I., Metis Yayınları, 1989.
- CHAUVIER, Jean-Marie, SSCB: Ekonomik ve Siyasi Gelişmeler (1917-1988) (Fransızca’dan Çev:Temel Keşoğlu), İstanbul, 1990.
- EKİCİ, Yunus, ‘‘Bolşevik İhtilalinin Ortaya Çıkması ve Sebepleri’’, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C:27, Sayı:1, S.265-275, 2017.
- Kurat. Akdes Nimet, Türkiye ve Rusya, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara, 1990.
- KURAT, Akdes Nimet, Rusya Tarihi: Başlangıçtan 1917'ye Kadar, TTK Yayınları, Ankara, 2010.
- Nicholas V. Riasanovsky- Mark D. Steinberg, Rusya Tarihi, İkılup Kitabevi, 2011.
- RABİNOWİTCH, Alexander, Bolşevikler İktidara Geliyor: Petrograd’da 1917 Devrimi, Yordam Kitap, 2010.
- SADIKOV, Ramin, ‘‘Şubat Devriminden Sonra Rusya’da İktidar Mücadelesi’’: Ekim Devrimine Giden Yol’’, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü

Araştırmaları Dergisi, Sayı 48, Cilt 29, 2010.

SANDER, Oral, Siyasi Tarih (İlkçağlardan 1918'e), İmge Kitabevi Yayını, Ankara, 1997.